



Република Србија  
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД  
Прев 995/2022  
01.09.2022. године  
Београд

**У ИМЕ НАРОДА**

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Матковић Стефановић, Татјане Миљуш, Јасмине Стаменковић и др Илије Зиндовића, чланова већа, у правној ствари тужиоца АА ПР, СТР ХЕРЦ Бољевац, чији је пуномоћник Ана Ђорић, адвокат у ..., против тужене ЕХРОВАНК АД Београд, чији је пуномоћник др Немања Алексић, адвокат у ..., ради утврђења ништавости и исплате стеченог без основа, вредност предмета спора 9.042,27 динара, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда 6Пж 10874/21 од 02.02.2022. године, у седници већа одржаној дана 01. септембра 2022. године, донео је

**ПРЕСУДУ**

**ДОЗВОЉАВА СЕ** одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда 6Пж 10874/21 од 02.02.2022. године, као изузетно дозвољеној.

**УСВАЈА СЕ** ревизија, **ПРЕИНАЧУЈУ СЕ** пресуда Привредног апелационог суда 6Пж 10874/21 од 02.02.2022. године и пресуда Привредног суда у Београду 10П 5566/2021 од 07.10.2021. године, тако што **СЕ ОДБИЈА**, као неоснован, тужбени захтев тужиоца АА ПР, СТР ХЕРЦ Бољевац да се утврди да је ништава одредба члана 3. ставова 3.1. и 3.2. Уговора о кредиту за обртна средства број .. закљученог дана 27.05.2015. године, између тужиоца и тужене, а која гласи: „Корисник кредита се обавезује да плати банци једнократну фиксну накнаду за одобрење кредита у износу од 0,5% од износа кредита и платива је на датум првог повлачења средстава“, захтев да се обавезе тужена да на име неоснованог обогаћења исплати тужиоцу износ од 9.042,27 динара са законском затезном каматом почев од 29.05.2015. године па до коначне исплате, као и захтев тужиоца за накнаду трошкова поступка.

**ОБАВЕЗУЈЕ СЕ** тужилац да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 18.000,00 динара, у року од 8 дана од дана пријема писменог отправака пресуде.

**Образложење**

Пресудом Привредног суда у Београду 10П 5566/2021 од 07.10.2021. године, у ставу првом изреке усвојен је тужбени захтев тужиоца и утврђено да је ништава одредба члана 3. ставова 3.1. и 3.2. Уговора о кредиту за обртна средства број ..

закљученог дана 27.05.2015. године, између тужиоца и тужене, а која гласи: „Корисник кредита се обавезује да плати банци једнократну фиксну накнаду за одобрење кредита у износу од 0,5% од износа кредита и платива је на датум првог повлачења средстава“; у ставу другом изреке обавезана је тужена да на име неоснованог обogaћења исплати тужиоцу износ од 9.042,27 динара са законском затезном каматом почев од 29.05.2015. године па до коначне исплате; у ставу трећем изреке обавезана је тужена да накнади тужиоцу на име трошкова поступка износ од 27.300,00 динара са законском затезном каматом почев од извршности одлуке па до исплате.

Пресудом Привредног апелационог суда 6Пж 10874/21 од 02.02.2022. године, одбијена је жалба тужене као неоснована и потврђена наведена првостепена пресуда.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је изјавила благовремену ревизију због погрешне примене материјалног права, позивом на одредбу члана 404. Закона о парничном поступку.

Тужилац је доставио одговор на ревизију којом је оспорио ревизијске наводе тужене и предложио одбијање ревизије као неосноване. Трошкове за састав одговора на ревизију је тражио.

Одлучујући о дозвољености изјављене ревизије у смислу одредбе члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11... 18/20), Врховни касациони суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужене, ради уједначавања судске праксе, те је донео одлуку у ставу првом изреке ове пресуде.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду сходно одредби члана 408. Закона о парничном поступку и утврдио да је ревизија тужене основана.

Побијана пресуда је донета без битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према чињеничном стању утврђеном од стране првостепеног суда, тужилац као корисник кредита и правни претходник тужене као давалац кредита закључили су дана 27.05.2015. године Уговор о кредиту за обртна средства број .., на основу кога су тужиоцу стављена на располагање финансијска средства у износу од 15.000 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан пуштања кредита у течај, те је чланом 3. став 1. и 2. предвиђена обавеза тужиоца да плати једнократну фиксну накнаду за одобрење кредита у износу од 0,50 % укупног износа кредита по ком основу је износ од 9.042,27 динара и наплаћен од тужиоца. Тужиоцу је уз уговор достављена понуда од 27.05.2015. године у којој је наведена једнократна накнада за одобрење кредита у износу од 88,55 евра односно 9.042,27 динара.

На основу утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је стао на становиште да тужена није доказала да је у преговорној фази у форми понуде упознала тужиоца са обавезом да сноси трошкове обраде кредита с обзиром да је понуда достављена тужиоцу исти дан када је и уговор о кредиту закључен, па следи да преговорне фазе није било и да тако дата понуда није дата благовремено. Такође се у образложењу наводи да уговарање наплате трошкова обраде кредита у једнократном износу, и то

задржавањем дела средстава из одобреног кредита, а уједно и њиховим укључивањем у ефективну каматну стопу доводи до неравноправности учесника облигационих односа у корист банке, што је супротно начелу савесности и поштења и једнаке вредности узајамних давања. Из наведених разлога првостепени суд закључује да је ништава уговорна одредба којом је предвиђена обавеза тужиоца да плати накнаду за обраду кредитног захтева, па је применом одредаба члана 11., 15., 103. став 1., 109. став 1. и 1066. Закона о облигационим односима усвојио тужбени захтев за утврђење ништавости и применом одредбе члана 104., 210. и 214. истог Закона обавезао тужену на враћање новчаног износа који је наплаћен по ништавој уговорној одредби.

Другостепени суд прихвата материјално правни закључак првостепеног суда и истиче да је код околности да је понуда уручена истог дана када је закључен уговор о кредиту изостала преуговорна фаза, те да корисник није на јасан и недвосмислен начин упознат са обавезом да сноси трошкове кредита.

Врховни касациони суд не прихвата изнето становиште нижестепених судова, јер налази да је исто засновано на погрешној примени материјалног права.

Према члану 103. став 1. ЗОО, уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима, а на ништавост суд пази по службеној дужности на основу члана 109. истог закона.

Сходно одредби члана 1065. ЗОО, уговором о кредиту банка се обавезује да обвезнику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава на одређено или неодређено време за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плати уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је то утврђено уговором. Сходно одредби члан 1066. истог закона, уговор о кредиту се закључује у писменој форми, што значи да се у писаном тексту уговора мора утврдити износ кредитних средстава, као и услови давања, коришћења и враћања кредита. Из садржине ове законске одредбе несумњиво произлази закључак да се уговором о кредиту сачињеном у писаном облику, поред битних елемената тог уговора, могу уговорити и посебне накнаде и трошкови кредита као услов давања кредитних средстава на коришћење.

Право банке да обрачунава трошкове и накнаде банкарских услуга закљученог уговора о кредиту произлази и из члана 43. Закона о банкама, којим је предвиђена могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова. Ово право банке је регулисано и подзаконским актима и то Одлуком о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини обрасца који се уручују кориснику („Сл. гласник РС“ број 65/11), која се у конкретном случају примењује, јер је предметни уговор о кредиту закључен 27.05.2015. године. Наведеном Одлуком прописани су услови и начин обрачуна ефективне каматне стопе, изглед и садржина образаца на којима се понуда уручује кориснику, као и форма и садржина образаца плана отплате кредита/финансијског лизинга/исплате депозита и прегледа обавезних елемената кредита/финансијског лизинга/депозита. Одредбом члана 12. прописана је обавеза банке да пре закључења уговора о кредиту кориснику уручи понуду сачињену на одговарајућем обрасцу Прилога 1.

Према томе, банка има право на наплату трошкова и накнада банкарских услуга насталих у вези са реализацијом кредита, али је таква одредба уговора правно ваљана под условом да је банка у предуговорној фази информисала корисника кредита о врсти и висини свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, понудом која је то садржала, уз одређење да ли су фиксни или променљиви, а ако су променљиви, периоде у којима ће се мењати и начин измене. Обавештавање корисника у предуговорној фази засновано је на једном од основних начела заштите корисника (право корисника на информисање) и обухвата дужност банке да кориснику пружи информације и одговорајућа обавештења о условима који се односе на уговор о кредиту за који је показао интересовање (понуду), на начин који ће кориснику омогућити да упореди понуде различитих давалаца истих услуга и процени да ли ови услови одговарају његовим потребама и финансијској ситуацији, али који корисника ниједног тренутка неће довести у заблуду.

У конкретном случају првостепени суд је утврдио да је, сагласно наведеној Одлуци НБС, тужена банка као доказ приложила понуду за закључење уговора насловљену на тужиоца, сачињену истог дана када је закључен предметни уговор о кредиту, у којој су, између осталог, приказани врста и висина свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита у номиналном износу. Стога је чињенично и правно неутемељено становиште нижестепених судова о ништавости члана 3. ставова 3.1. и 3.2. предметног уговора. Правна ваљаност наведене одредбе није спорна ни са становишта потпуног обавештења корисника кредита о економском терету који он преузима прихватањем обавезе исплате уговорених трошкова кредита. Чињеница да је тужилац истог дана када му је уручена понуда, закључио и уговор о кредиту, није разлог ништавости спорне уговорне одредбе, код током поступка утврђене околности да је тужилац потврдио пријем наведеног докумената у коме је тужена банка приказала обавезу тужиоца по основу трошкова и накнада које је дужан да плати приликом реализације кредитног захтева. Стога, правна ваљаност спорне уговорне одредбе није упитна са становишта изнете тврдње другостепеног суда да тужена није доказала да је тужиоца упознала у предуговорној фази са обавезом плаћања предметних трошкова за обраду захтева, у ситуацији када је утврђено да су тужиоцу предочени сви релевантни подаци о наплаћеним трошковима кредита, уручењем понуде исказане на обрасцу прописаном Одлуком НБС.

Како је тужилац из писане понуде могао на јасан и недвосмислен начин бити упознат са висином трошкова које је у обавези да плати банци приликом одобравања и реализације уговора о кредиту, Врховни касациони суд налази да спорна уговорна одредба није ништава, те да је банка поступала у границама императивних прописа.

Такође, није основан ни материјално правни закључак првостепеног суда да се ништавост спорне уговорне одредбе заснива на чињеници да је тужена банка спорне трошкове обраде кредитног захтева наплатила једнократно задржавањем дела средстава из одобреног кредита. Уговарање једнократне накнаде и наплате трошкова обрада кредита није законом забрањено, а у конкретном случају нису повређена ни општа начела облигационог права (савесност и поштење и једнака вредност узајамних давања) будући да је тужена банка поступала у складу са наведеном Одлуком Народне банке Србије, па не стоје ни такви разлози ништавости спорне уговорне одредбе које је изнео нижестепени суд.

Следом изнетих аргумената, с обзиром да побијана уговорна одредба није ништава у смислу одредбе члана 103. Закона о облигационим односима, то тужилац неосновано потражује и наплаћени новчани износ од 9.042,27 динара са законском затезном каматом, као и накнаду трошкова парничног поступка.

То су разлози због којих је на темељу одредбе члана 416. став 1. Закона о парничном поступку Врховни касациони суд одлучио као у ставу другом изреке пресуде.

Туженој, која је успела у поступку по ревизији, сагласно члану 153., 154. и 163. ЗПП досуђени су, у ставу трећем изреке пресуде, трошкови поступка за састав ревизије у износу од 18.000,00 динара. Висина ових трошкова одређена је применом важеће Адвокатске тарифе, према вредности предмета спора. Туженој се не досуђују трошкови судских такси за жалбу и одлуку по жалби, за ревизију и одлуку по ревизији, јер није постављен опредељен по износу захтев за исплату тих трошкова (члан 163. став 2. ЗПП).

**Председник већа - судија  
Бранко Станић,с.р.**

За тачност отправка  
Управитељ писарнице  
Марина Антонић